

Subject: Kaupunginhallitus 30.3.2026 § 85 Lausunnon antaminen Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmista 2026–2029
Sent: 31.3.2026, 8:57:19
From: Kirjaamo<kirjaamo@nokiankaupunki.fi>
To: kirjaamo
Attachments: [kaupunginhallitus_30.3.2026_85_lausunnon_antaminen_pirkanmaan_hyvinvointialueen_hyvinvointisuunnit.pdf](#)

Hei, ohessa Nokian kaupungin lausunto asiassa 28515/2025. Yst. terv. Titta Flink, hallintosihteeri

Tämä viesti on lähetetty Valmu-järjestelmästä. Älä vastaa tähän viestiin.

30.3.2026

Kaupunginhallitus

7/2026

NOK/404/00.01.02/2026

§ 85 Lausunnon antaminen Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmista 2026–2029**Päätös**

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kokouskäsitely

Hyvinvointikoordinaattori Riikka Piitulainen oli paikalla kutsuttana asiantuntijana ja poistui kokouksesta esityksensä jälkeen ennen päätöksentekoa.

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. antaa liitteenä olevan lausunnon Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmista 2026 - 2029
2. että pöytäkirja hyväksytään ja tarkastetaan tämän asian osalta kokouksessa.

Esittelijä

Kaupunginjohtajan sijainen, kaupunkikehitysjohtaja Mikko Nieminen

Valmistelija / lisätiedot

Hyvinvointikoordinaattori Riikka Piitulainen, puh. 044 486 2036
etunimi.sukunimi@nokiankaupunki.fi

Perustelut

Pirkanmaan hyvinvointialue (Pirha) on 20.2.2026 pyytänyt kunnilta lausuntoa Pirkanmaan alueellisista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmista vuosille 2026-2029. Pirha pyytää lausuntoa erityisesti suunnitelmien sisällöstä sekä yhteisestä toimeenpanosta ja kommentit huomioidaan suunnitelmien viimeistelyssä. Lausunto suunnitelmista tulee antaa 31.3.2026 mennessä.

Lausuntopyyntö koskee neljää alueellista suunnitelmaa:

- Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026-2029
- Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2026-2029

Pirkanmaan hyvinvointialue on lisäksi 23.3.2026 pyytänyt lausuntoa kahdesta muusta päivitetystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmasta 6.4.2026 mennessä.

Lausuntopyyntö koskee suunnitelmia:

- Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja lastensuojelusuunnitelma 2026-2029
- Pirkanmaan hyvinvointialueen neuvolasuunnitelma 2026-2029

Myöhään tulleen lausuntopyyntönsä sekä erittäin tiukan lausumisen aikataulun vuoksi lasten ja nuorten

30.3.2026

Kaupunginhallitus

7/2026

NOK/404/00.01.02/2026

hyvinvointi- ja lastensuojelusuunnitelmaa tai Pirkanmaan hyvinvointialueen neuvolasuunnitelmaa ei ole ollut mahdollista huomioida Nokian kaupungin lausunnossa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueen laatimaan valtuustokausittain alueellisen hyvinvointisuunnitelman yhdessä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Uusi Pirkanmaan alueellisesta hyvinvointisuunnitelma 2026-2029 on päivitys aiempaan vuonna 2023 hyväksytyyn suunnitelmaan ja sen uudet painopisteet ovat:

1. Yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen
2. Liikkumisen ja aktiivisuuden edistäminen
3. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen
4. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
5. Arjen turvallisuuden lisääminen ja hyvinvointia edistävä elinympäristö

Lausunnossa on tarkasteltu suunnitelmakokonaisuuden painotusten yhteneväisyyttä Nokian kaupungin valmisteilla olevaan hyvinvointiohjelmaan sekä vuonna 2024 laadittuun ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaan. Lausunnossa on haluttu nostaa esiin alueellisten hyvinvointisuunnitelmien yhteensopivuutta Nokian omien ohjelmien kanssa sekä tarvetta selkeään ja konkreettiseen yhteistyöhön kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Huomiota kiinnitetään suunnitelmien rakenteelliseen selkeyteen sekä tiettyjen esiin nostettujen näkökulmien vahvistamiseen.

Nokian kaupungilla lausunnon antaa hallintosäännön 22 §:n 17 kohdan mukaisesti kaupunginhallitus, jonka tehtäväksi on määritetty päättäminen kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisesta ohjauksesta.

Liitteet

Nokian kaupungin lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmista 2026-2029

Tiedoksi

Pirhan kirjaamo

30.3.2026

Kaupunginhallitus

7/2026

NOK/404/00.01.02/2026

Tiedoksianto asianosaisille

Tiedoksianto sähköisesti

Päivämäärä: 31.3.2026

Vastaanottajat: Pirha

Muutoksenhaku

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tästä päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Nokian kaupungin lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisista hyvinvointisuunnitelmista

Yleiset huomiot suunnitelmakokonaisuudesta

Suunnitelman painopisteissä on tapahtunut muutoksia edelliseen alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan verrattuna. Monien painopisteiden ydinidea on säilynyt samana, mutta uuden sanoituksen avulla niiden näkökulmat ovat laajentuneet ja monipuolistuneet. Nokian kaupungin näkökulmasta painopisteet ovat aiempaan suunnitelmaan verrattuna vahvemmin linjassa Nokian hyvinvointiohjelman painopisteiden kanssa, joka selkeämmin suuntaa yhteistä ja yhdyspinnoilla tapahtuvaa tekemistä.

Kiinnitimme Pirhan suunnitelmassa huomiota painopisteiden 1 ja 2 osittaiseen päällekkäisyyteen, sillä monet yksilöllisiä hyvinvointia edistäviä valintoja mahdollistavat toimet ovat myös niitä, jotka edistävät liikumista ja aktiivisuutta. Tämä päällekkäisyys näkyi mm. ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmassa, jossa painopisteen 1 asetetut toimenpiteet ovat sellaisia, jotka myös edistävät painopisteessä 2 esitettyä tavoitetta, jolloin vaihtoehtona on joko kirjata samat toimenpiteet kahden eri painopisteen alle tai jättää ne kokonaan toisesta painopisteestä pois, joka puolestaan luo vain osittaisen kuvan tavoitetta edistävästä toimenpiteistä.

Hyvinvointisuunnitelmaan on sidottu hyvinvoinnin edistäminen Pirhan strategian näkökulmasta, joka on tärkeää työn strategisen johtamisen kannalta ja jotta se on mahdollista viedä osaksi kaikkien toimijoiden työtä sekä työn kehittämisen näkökulmia.

Suunnitelmien voimassaoloaika on tällä hetkellä määritetty vuoteen 2029 asti, jolloin valtuustokausi päättyy kesällä. Kannustamme Pirhaa pohtimaan suunnitelmakauden jatkamista vuoteen 2030 asti, jolloin seuraavalle alueelliselle suunnitelmalle taataan riittävästi valmisteluaikaa ja on mahdollista rytmittää suunnittelua ottamaan huomioon Pirhan seuraavan kauden strategia sekä kunnissa käynnissä olevat hyvinvointisuunnitelmien päivitykset, jotka monilla kunnilla todennäköisesti jatkuvat

vielä 2030 kevätkaudella. Väljemmän aikataulun avulla voisi myös mahdollistaa kunnille kattavamman kommentointimahdollisuuden.

Pirhan hyvinvointisuunnitelmissa on päivityksen yhteydessä huomioitu aiempaa paremmin useat haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmat. Nämä ovat tärkeä lisä suunnitelman näkökulmiin ja jo suunnitelmassa luovat rakenteellista yhteyttä muiden suunnitelmien kuten vammaispoliittisen ohjelman sekä tulevaisuudessa mahdollisesti laadittavan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman välille.

Suunnitelmien kokonaisuus on päivityksen myötä selkeytynyt ja sen näkökulmat monipuolistuneet sekä laajentuneet. Yhtenä suunnitelman sisään punoutuvana näkökulmana esitämme, että työllisyys ja työkyky nousisivat suunnitelmassa esille. Sekä kunnilla että hyvinvointialueella on työkykyyn liittyviä HYTE-kertoimen indikaattoreita, joiden edistäminen tapahtuu yhteistyössä. Pirhan HYTE-kertoimen tulosindikaattoreihin vaikuttavat mm. nuorten hyvinvoinnin ja elämänhallinnan haasteet koulutus- ja urapolun alussa, mielenterveyden haasteet suhteessa työkykyyn ja prosessi-indikaattoreissa työttömien terveystarkastukset. Toivoisimme, että työkyky ja sen edistäminen näkyisivät nykyistä vahvemmin ja selkeämmin suunnitelmien sisällössä.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmassa kuntien rooli yhteistyötahona on tunnistettu ja yhteistyön näkökulma on tärkeä. Toivomme, että joko suunnitelmassa tai muussa yhteydessä kuten IkiHyte-verkostossa tai vuosittaisissa Hyte-neuvotteluissa täsmennetään ja konkretisoidaan millaisia yhteisiä edistettäviä asioita meillä eri vuosina tulisi olla ja millaisia toimia kunnilta toivottaisiin näiden edistämiseksi. Tärkeää olisi myös yhteisesti pohtia, miten yhteistyö saadaan jatkumona vietyä myös paikalliselle tasolle näiden tavoitteiden ja toimenpiteiden konkretiaan saamiseksi.

Lähitorien roolin vahvistaminen ja niiden mahdollisuudet huomioida työtä paikallisella tasolla on hyvä suunta. Niiden mahdollisuus toimia yhden luukun pisteinä, josta on mahdollisuus saada neuvoja koskien sekä Pirhan, kuntien että järjestöjen toimintaa helpottaa palveluihin ohjausta sekä selkeyttää palvelupolkuja. Toivomme samalla

Pirhalta myös arviointia siitä, millaiset ovat käytössä olevien tilojen soveltuvuus laajenevaan toimintaan ja miten se vaikuttaa toiminnan toteuttamismahdollisuuksiin eri alueilla.

Painopisteessä 2 on tavoitteena arkiaktiivisuus sekä kulttuuriosallisuus. Esitetyissä toimenpiteissä näistä painottuvat vahvasti kulttuurihyvinvointiin suhteessa muuhun liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden edistämiseen. Tähän vaikuttaa osin myös se, kuinka tiiviisti painopisteet liittyvät toisiinsa. Esimerkiksi painopisteestä 1 voisi nostaa mm. Finger-toimintamallin sekä hyvinvointilähetteen keinoina, joiden avulla lisätään painopisteessä 2 arjen aktiivisuutta ja liikuntaa. Asiaan on hyvä kiinnittää huomiota viimeistään raportointivaiheessa, jotta osataan huomioida kuinka painopisteiden osittainen päällekkäisyys jakaa toimenpiteitä niistä vain toiseen, vaikka vaikutukset näkyvät toivottavasti molemmissa.

Omaishoitajien hyvinvoinnin huomioiminen on suunnitelmassa erittäin tärkeä ja myönteinen asia. Omaishoitajien jaksamisen tukeminen edistää sekä heidän omaa hyvinvointiaan että hoidettavien hyvinvointia. Lisäksi ikäihmisten digituki on keskeinen ja ajankohtainen kehittämiskohde. Toivomme, että digituen kokonaisuutta suunnitellaan ja toteutetaan paikallisella tasolla kuntien kanssa yhteistyössä, sillä kunnissa on jo järjestöyhteistyönä olemassa vastaavaa toimintaa ja yhdessä toteutettuna tuki olisi kattavampaa ja saavutettavampaa.

Painopisteessä 5 on huomioitu liikkumismahdollisuuksien edistämistä ja tämän osalta on tärkeää käydä yhteistä keskustelua kuntien kanssa myös muilta osin kuin esteettömän julkisen liikenteen näkökulmasta. Suunnitelmassa mainitaan: ”Ikääntyneiden asumisen suunnittelussa kunta ja hyvinvointialueen ikäihmisten palvelut ovat luontaisia kumppaneita ja voivat hyödyntää toistensa osaamista ikääntyneiden asumisen toimivuuden ja turvallisuuden edistämiseksi.” Ikäihmisten osuuden väestöstä ennustetaan kasvavan, joten yhteistyölle kuntien kanssa voisi siis olla tarvetta esimerkiksi ikäystävällisten arki-, asuin- ja elinympäristöjen suunnittelussa sekä Pirhan osalta pohdittaessa mahdollisimman pitkään kotona asumisen mahdollistamista. Keskeistä on, että osaamme huomioida ajoissa tarvittavat asiat yhdyspinnoilla, jotta sekä kuntien että Pirhan toiminta mahdollistuu mahdollisimman hyvin.

Vapaaehtoistyön tukeminen on tärkeä suunnitelman toimenpiteissä esiin nostettava kokonaisuus ja se on myös yksi osa kaupungin hyvinvointiohjelmassa olevaa osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämisen painotusta. Vapaaehtoistyön tukemisen osalta on tärkeää tehdä yhteistyötä koko Pirkanmaan tasolla asian vahvistamiseksi, mutta myös alueellisesti ja paikallisesti huomioiden erilaiset toimintaympäristöt.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2029

Aiheen taustalla olevat tunnistetut ilmiöt sekä toimintaympäristön muutokset on suunnitelmassa kuvattu selkeästi ja kattavasti. Suunnitelman tekstiosuudessa on tunnistettu haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät sekä sosioekonomisen aseman yhteys hyvinvointiin ja päihteiden käytön riskiin. Toivoisimme, että tämä näkökulma nousisi esiin vahvemmin myös osana tavoitteita ja toimenpiteitä ja huomioisi mm. työllistymisen tai koulutuspolun haasteiden näkökulmia. Koulujen ja oppilaitosten, työllisyyspalveluiden sekä hyvinvointialueen palveluiden yhdyspinoilla olisi mahdollisuuksia löytää näiden asukkaiden hyvinvointia edistäviä toimia.

Suunnitelmassa esitetyn neljän tuulen -toimintamallin jalkauttaminen on erittäin myönteinen kokonaisuus. Samoin PAKKA-työ toimii hyvänä esimerkkinä vaikuttavasta yhteistyöstä, joka on tukenut kuntien ehkäisevän päihdetyön toteuttamista ja vahvistanut yhdyspintatyötä. Pidämme tärkeänä, että nämä hyvin alkaneet kokonaisuudet ovat nousseet osaksi suunnitelmaa.

Suunnitelman sisällössä merkittävin osa huomiostamme keskittyi sen painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden taulukkoon. Taulukon sisältö oli pääasiassa oikein hyvin suunniteltavaa toimintaa kuvaavaa, mutta asioiden kirjaustapa on tietyiltä osin haastava johtuen useammasta tekijästä. Näistä ensimmäinen on suunnitelman tavoitteiden kirjauksen puuttuminen eli mikä on se lopputulos tai muutos, jota tavoitellaan Pirkanmaalla. Suunnitelmassa on nimetty kansalliset painopisteet, mutta nämä eivät itsessään luo selkeää kuvaa siitä, mitä suunnitelman painopisteiden kautta tavoitellaan. Taulukossa on myös nimetty toimenpiteiden vähimmäistavoite, mutta tämä kuvastaa enemmän mittaria tukevaa arviointia.

Toinen vaikuttava tekijä on taulukon kapea rakenne. Nykyisessä versiossa sarakkeet ovat kapeat, joka tekee tekstistä vaikeasti luettavaa ja hankaloittaa kokonaisuuden

hahmottamista. Toivoisimme, että toimenpiteiden taulukkoa olisi vielä mahdollista muotoilla sen luettavuuden ja käytettävyyden parantamiseksi.

Kolmas vaikuttava tekijä on suunnitelmassa olevat toisiinsa helposti sekoittuvat käsitteet. Suunnitelmassa on nostettu esiin neljä erilaista linjaavaa tekijää: 1) kansallisen toimintaohjelman painopisteet, 2) kansalliset läpileikkaavat painopisteet, 3) Pirhan hyvinvointiohjelman painopisteet sekä 4) ehkäisevää päihdetyötä ohjaavat ilmiöt. Toivoisimme, että näiden suhdetta toisiinsa voisi vielä tiiviisti kuvata esimerkiksi tavoitteiden ja toimenpiteiden kappaleen alussa. On myös hyvä pohtia, että saisiko näiden nimien muokkaamisella selkeyttä kokonaisuuteen, jotta kolme erilaisiksi painopisteiksi nimettyä asiaa eivät sekoitu keskenään. Lisäksi pohdimme, että onko Pirhan hyvinvointisuunnitelman painopisteiden esiin nostamisesta tässä taulukkorakenteessa hyötyä ja millaista lisäarvoa ne tuovat. Näemme tärkeänä, että ne ovat huomioitu osana suunnitelman laatimisprosessia ja ne ovat nimettynä suunnitelmassa, mutta niiden sisällyttäminen nykyisessä muodossa taulukkoon hankaloittaa lukemista.

Näkisimme, että tavoitteita ja toimenpiteitä käsittelevän kappaleen alkuun voisi olla mahdollista lisätä yhden sivun tiivis taulukko tai muu vastaava, jossa kuvataan keskeiset tavoitteet ja niiden suhde eri painopisteisiin ja toimenpiteisiin. Aiemmin mainitsemamme tavoitteiden kirkastamisen voisi myös liittää tähän kokonaisuuteen, jotta niitä ei tarvitsisi lisätä koko toimenpidetaulukkaan.

Väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2026–2029

Ohjelmassa on kuvattu hyvin ja tiiviisti työn taustalla vaikuttavat säännökset, sopimukset ja muut vaikuttavat tekijät. Suunnitelmassa on myös huomioitu hyvin eri haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.

Suunnitelmassa sivulla neljä on kuvattu väkivallan vastaisen työn vastuuta ja tässä yhteydessä esittäisimme, että kuviossa voisivat näkyä myös muut tahot, jotka toteuttavat työtä yhdessä kuntien ja hyvinvointialueen kanssa. Esimerkiksi Poliisilla sekä järjestöillä on oma roolinsa työn kokonaisuudessa ja väkivallan ennalta ehkäisyn mahdollistamisessa.

Suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden taulukossa ei ole erikseen nimetty vastuu- tai yhteistyötahoja. Tämä voi suunnitelman kokonaisuuden kannalta olla hyvä ja kokonaisuutta selkeyttävä ratkaisu, mutta toivomme että yhteistyössä ja yhdyspinnoilla kuntien kanssa saadaan luotua selkeyttä siihen, miten kuntien toivotaan yhdyspintatyönä vievän suunnitelman sisältöjä eteenpäin.